

PREDHOVOR	5
ÚVOD	9
I. kapitola	
TEÓRIA SYSTÉMOV A JEJ VZŤAH K VÝCHOVE A VZDELÁVANIU DOSPELÝCH	15
1. Mechanizmy akcelerácie vzdelávacej aktivity dospelých	15
2. Proces formovania výchovy a vzdelávania dospelých	18
3. Vzťah dialektického materializmu k teórii systémov	23
4. Teória systémov a jej vplyv na výchovu a vzdelávanie dospelých	26
5. Vymedzenie pojmu systém	32
6. Definície niektorých základných termínov teórie pedagogických systémov so zreteľom na potreby výchovy a vzdelávania dospelých	35
7. Vlastnosti výchovno-vzdelávacích systémov a vlastnosti systému výchovy a vzdelávania dospelých	39
8. Systémová veda a jej vzťah k výchove a vzdelávaniu dospelých	42
Poznámky	43
II. kapitola	
SYNERGETIKA A JEJ APLIKAČNÉ OBLASTI VO VÝCHOVE A VZDELÁVANÍ DOSPELÝCH	45
1. Pedagogické supersystémy, systémy, subsystémy a mikrosystémy	45
2. Predmet a metódy synergetiky a jej aplikačné možnosti vo výchove a vzdelávaní dospelých	47

3. Pravdepodobné prognózy vývoja a aplikácie synergetiky vo výchove a vzdelávaní dospelých	54
Poznámky	56

III. kapitola

KOMUNIKAČNÉ PROCESY A SYSTÉMOVÉ ASPEKTY INFORMATIZÁCIE VO VÝCHOVE A VZDELÁVANÍ DOSPELÝCH	58
1. Dospelý človek v dynamike súčasných premien života	58
2. Systémové aspekty efektívnosti pôsobenia lektora a učiteľa pri formovaní životného spôsobu dospelého človeka	61
3. Systémová koncepcia informatickej komunikácie	66
4. Analýza účinnosti rečovej komunikácie	70
5. Určenie významu prijatej informácie (faktu)	72
6. Vychovateľnosť a vzdelateľnosť dospelého človeka vo svete informačnej explózie	76
Poznámky	80

IV. kapitola

KATEGORIZÁCIA A KLASIFIKAČNÝ SYSTÉM METÓD VÝCHOVY A VZDELÁVANIA DOSPELÝCH	81
1. Vzťahy a štruktúra niektorých základných didaktických pojmov	81
2. Kategorizácia a klasifikácia metód výchovno-vzdelávacej činnosti	85
3. Inovačné spektrum vzdelávacích metód	97
4. Využívanie moderných metód výchovy a vzdelávania dospelých	98
Poznámky	101

V. kapitola

MYSLENIE A MYŠLIENKOVÉ POSTUPY V METÓDACH VÝCHOVY A VZDELÁVANIA DOSPELÝCH	103
1. Niektoré štrukturálne a funkcionálne zmeny determinujúce vývoj metód výchovy a vzdelávania dospelých	103
2. Logické postupy v metódach výchovy a vzdelávania dospelých	106
3. Myslenie ako najvyšší stupeň poznania a jeho formy	109
4. Myšlienkové postupy a operácie	113
Analyticko-syntetické postupy	113
Induktívne postupy	116
Deduktívne postupy	117
Genetické postupy	119
Poznámky	120

VI. kapitola

RACIONALIZÁCIA VÝCHOVNO-VZDELÁVACIEHO PROCESU DOSPELÝCH	121
1. Všeobecné atribúty racionalizácie vzdelávania	121
2. Sociálno-ekonomické hľadiská racionalizácie	125
3. Pedagogický a psychologický aspekt racionalizácie	128
4. Didaktické hľadisko uplatňované v racionalizačnom procese	128
5. Metodika a proces racionalizácie	131
6. Vplyv vedy a techniky na racionalizáciu výchovno-vzdelávacieho procesu	133
Poznámky	138

VII. kapitola

OPTIMALIZÁCIA VÝCHOVNO-VZDELÁVACIEHO PROCESU	139
1. Systémový prístup k optimalizácii	139
2. Optimalizácia voľby vzdelávacích postupov	144
3. Optimalizačné kritériá úspešnosti lektora (učiteľa)	152
Poznámky	159

VIII. kapitola

KREATIVITA A KREATÍVNE MYSLENIE VO VÝCHOVNO-VZDELÁVACOM PROCESE	162
1. Psychológia tvorivosti (kreativity)	162
2. Výchova k tvorivosti	169
3. Mechanizmy tvorivosti	173
Poznámky	183

IX. kapitola

METÓDY VÝCHOVY A VZDELÁVANIA DOSPELÝCH 0°–3° INOVÁCIE	185
1. Prednáška	185
Prednáška – forma alebo metóda?	185
Úloha metódy prednášky vo výchovno-vzdelávacom procese dospelých	186
Podmienky úspešnosti metódy prednášky	188
Modifikácie metódy prednášky	191
Poznámky	200
2. Seminár	201
Poslanie, cieľ a miesto seminára	201

Príprava a priebeh seminára	202
Druhy seminárov a ich modifikácie	204
Podmienky úspešnosti seminára	205
Poznámky	206
3. Cvičenie	207
Charakteristika, miesto a postavenie cvičenia	207
Podmienky vzdelávacej úspešnosti cvičenia	209
Spôsoby zvyšovania úspešnosti cvičení	211
Poznámky	212

X. kapitola

METÓDY VÝCHOVY A VZDELÁVANIA DOSPELÝCH

3°-5° INOVÁCIE	213
1. Problémové metódy	213
Vplyv celospoločenských premien na rozvoj metód vzdelávaní dospelých	213
Tímová práca ako významný fenomén problémových metód	217
Riešenie problému, problémových situácií a úloh	219
Metodika problémových metód	227
Poznámky	235
2. Situačné metódy	237
Vlastnosti problémových situácií	237
Podstata situačných metód a metodické postupy pri ich aplikácii	241
Úloha lektora (učiteľa) v situačných metódach	247
Variácie situačných metód	249
Význam situačných metód vo vzdelávacom procese dospelých	257
Poznámky	258
3. Inscenačné metódy	258
Špecifické miesto a postavenie inscenačných metód vo výchovno-vzdelávacom procese dospelých	258
Štruktúrna inscenácia – príprava, metodický postup, realizácia a hodnotenie	263
Neštruktúrne inscenácie – ich odlišnosti a znaky	271
Mnohostranné hranie úloh	272
Obmedzujúce faktory využívania inscenačných metód	275
Poznámky	277

XI. kapitola

METÓDY VÝCHOVY A VZDELÁVANIA DOSPELÝCH

5°-7° INOVÁCIE	279
1. Brainstormingová metóda	279
Osobitosti brainstormingu ako vzdelávacej metódy	279
Vznik a charakteristika brainstormingu	282
Základné princípy brainstormingu a metodický postup	283
Poznámky	289
2. Metóda Phillips 66	290
Tím ako významný fenomén úspešnosti vzdelávacej činnosti	290
Vznik a charakteristika metódy Philips 66	295
Poznámky	297
3. Gordonova metóda	298
Podmieňujúce faktory vzniku Gordonovej metódy	298
Cieľ, prostriedky a realizácia metódy	299
Poznámky	300
4. Hobo-metóda	301
Činitele podmieňujúce vznik metódy	301
Metodický postup Hobo-metódy	301
Poznámky	303
5. Komparačné metódy	304
Metóda porovnávania vlastností	305
Metóda porovnávania vzťahov	306
Poznámky	306
6. Metóda cielených otázok	307
Vzdelávacie zámery metódy	307
Metodická príprava a realizácia vzdelávacej metódy	307
Poznámky	310
7. Metódy morfológického modelovania	311
Univerzálnosť metódy morfológického modelovania	311
Metodický postup	315
Prednosti a nevýhody metódy	316
Poznámky	317
8. Altšullerova algoritmickej metóda	318
Algoritmus formulácie a riešenia problémov	318

Realizácia algoritmickej metódy vo výchovno-vzdelávacej praxi	321
Poznámky	323
9. Metódy strategických a riadiacich hier	323
Vzdelávací význam dynamického modelovania javov	323
Heuristické simulácie	326
Predmet, vznik a podstata strategických hier	327
Predmet, vznik a podstata riadiacich hier	333
Poznámky	339

XII. kapitola

SMERY ZDOKONALOVANIA METÓD VÝCHOVY

A VZDELÁVANIA DOSPELÝCH	341
1. Inovácia metód výchovy a vzdelávania dospelých	341
2. Pravdepodobné a možné smery ďalšieho vývoja metód výchovy a vzdelávania dospelých	345
Metódy modelovania problémových štruktúr	347
Intuitívne metódy	350
Poznámky	354

XIII. kapitola

AUTODIDAKTIKA DOSPELÉHO ČLOVEKA 355

1. Autodidaktika – štvrtý subsystém výchovy a vzdelávania dospelých	355
2. Podmienky optimálneho priebehu autodidaktického procesu	358
Vonkajšie prostredie ako determinujúci autodidaktický faktor	359
Fyziologické podmienky autodidaktického procesu	361
Psychické podmienky autodidaktického procesu	364
Organizačné podmienky autodidaktického procesu	365
3. Autodidaktické prostriedky	367
Sebapoznávanie (autodiagnostika)	367
Sebahodnotenie	368
Sebakontrola	369
Sebauplatnenie	370
Sebavzdelávanie	370
4. Autodidaktické metódy	371
Autodiskusné metódy	372
Sebapovzbudzovanie	372
Autotrénings	373
Metóda pozitívneho príkladu	373

Autoaktivačné metódy	374
Poznámky	377

XIV. kapitola

ĎALŠIE PERSPEKTÍVY ROZVOJA TEÓRIE A PRAXE

VÝCHOVY A VZDELÁVANIA DOSPELÝCH 378

1. Hospodársky a sociálny rozvoj ČSSR	378
2. Systém vedecko-technických, ekonomických a sociálnych prognóz a ich vzťah k výchove a vzdelávaniu dospelých	381
3. Prognóza činiteľov ovplyvňujúcich systém práce	387
Politické činitele	387
Ekonomické činitele	387
Činitele pôsobenia rozvoja vedy a techniky	388
Sociálne činitele	389
Činitele životného prostredia	390
Spoločné činitele	390
4. Prognóza vývoja systému riadenia	391
5. Prognóza vývoja systému vzdelávacej prípravy	393
Inovácia cieľov výchovy a vzdelávania dospelých	394
Inovácia obsahu výchovy a vzdelávania dospelých	396
Inovácia materiálnych didaktických prostriedkov vo výchove a vzdelávaní dospelých	399
Horizonty vývoja materiálnych didaktických prostriedkov	401
Poznámky	403

NA ZÁVER	405
--------------------	-----

РЕЗЮМЕ	409
------------------	-----

SUMMARY	414
-------------------	-----

ZUSAMMENFASSUNG	418
---------------------------	-----

MENNÝ REGISTER	423
--------------------------	-----